

РЕЦЕНЗИЯ

**НА ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД НА ЕМРАХ АЙКОРА НА ТЕМА: “ИЗСЛЕДВАНЕ
ЕФЕКТА ОТ КАТЕРЕНЕ НА ЗАКРИТО ВЪРХУ ЮНОШИ ВОДЕЩИ ЗАСЕДНАЛ
НАЧИН НА ЖИВОТ В РЕПУБЛИКА ТУРЦИЯ” ЗА ПРИСЪЖДАНЕ НА
ОБРАЗОВАТЕЛНАТА И НАУЧНА СТЕПЕН “ДОКТОР”**

**НАУЧЕН РЪКОВОДИТЕЛ ДОЦ. НИКОЛАЙ ПАНАЙОТОВ, ДОКТОР
РЕЦЕНЗЕНТ – ПРОФ. МАЛЧО СТОЯНОВ МАЛЧЕВ, ДОКТОР НА НАУКИТЕ**

Емрах Айкора - гражданин на Република Турция е роден на 11. 08. 1976 г. През периода 2000 – 2004 г. е придобил ОКС «магистър» по физическо възпитание и спорт в университета Мармара, Истанбул, Република Турция. На 06.11.2009 г., със заповед № 2034 на Ректора на НСА «Васил Левски» е зачислен за задочен докторант по научната специалност 05.07.05 - Теория и методика на физическото възпитание и спортната тренировка (вкл. Методика на лечебната физкултура) към катедра «Туризм, алпинизъм, ориентиране и зимни спортове» при НСА «Васил Левски». Емрах Айкора притежава квалификация за треньор по алпинизъм, която е удостоверена със сертификат на Турската федерация по алпинизъм. Изложеното в голяма степен според мен разкрива ориентацията на докторанта за избора на темата на дисертационния труд.

Предложеният за рецензиране дисертационен труд на Емрах Айкора , за присъждане на образователната и научна степен **“доктор”**, на тема **“ИЗСЛЕДВАНЕ ЕФЕКТА ОТ КАТЕРЕНЕ НА ЗАКРИТО ВЪРХУ ЮНОШИ ВОДЕЩИ ЗАСЕДНАЛ НАЧИН НА ЖИВОТ В РЕПУБЛИКА ТУРЦИЯ”**, е разработен в обем 160 страници, като включва 52 таблици, 23 фигури и 2 приложения. Библиографията съдържа впечатляващите 276 литературни източника, от които 270 са на латиница и 6 на кирилица. Посочен е 1 интернет източник.

В структурно отношение трудът е изграден съобразно изискванията за подобен род писмени текстове за научна комуникация. Избран е американския стандарт – основният текст съдържа кратък увод, три глави, които представляват теоретичната основа, методологичната част, аналитичния компонент и изводите и препоръките. В спомагателния текст намираме задължителния опис на ползваната литература и приложенията.

Дисертационният труд на докторант Емрах Айкора основно е ориентиран в сферата на научно-приложните изследвания в областта на спортологията, а конкретиката засяга осветляване на частни проблеми на теорията и практиката на катеренето на закрито с оглед увеличаване на способностите на юноши, които водят заседнал начин на живот, за индивидуалната, социалната и общата им ориентация.

В контекста на горе изложеното си позволявам аргументирано да заявя, че *темата е актуална*. Нещо повече – представената за рецензиране дисертационна разработка потвърждава усилията на научния потенциал на катедра «ТАО и снежни спортове» за излизане от десетилетния шаблон на спортологичните изследвания чрез търсенето на интердисциплинарни територии и теми.

В своята рецензията ще анализирам и оценя достоинствата на дисертационния труд по европейските критерии, които смея да твърдя, че напълно отговарят на изискванията на *Закона за развитието на академичния състав в Република България* и правилникът за неговото приложение.

ТЕМА И ЗАГЛАВИЕ. В първоначалния вариант на дисертационния труд заглавието в заповедта за зачисляване е „Индивидуални особености и удовлетвореността при високопланински катерачи”, но по-късно докторанта и научния ръководител се преориентират. Със заповед на ректора на НСА „Васил Левски” № 49 от 17.01.2013г., темата на дисертационния труд окончателно се утвърждава като „Изследване ефекта

от катерене на закрито върху юноши водещи заседнал начин на живот в република Турция”. Направената промяна е целесъобразна и законосъобразна – чл.15, ал. 4 от Правилника за прилагане на ЗРАСРБ, член 36 от Наредбата за придобиване на ОНС „доктор” в НСА „Васил Левски”, както и решение на АС от 18.12.2012г., протокол №8.

СЪДЪРЖАНИЕ – сравнително добре балансирано. Архитектониката е стандартизирана – налице са отделно обособени глави, параграфи и точки. Считаю, обаче, че глава първа – Теоретичен анализ и постановка на проблема, е прекалено детайлизирана. Налице е повторение на сигнатурата – параграф I.4. Депресия, депресивни симптоми, тревожност и физическа активност трябва да бъде I.5.(така както е посочено на стр. 34).

УВОД. Обширността на дисертационния труд и неговият интердисциплинарен характер предполага по-обширен увод. Известно е, че съдържанието на увода може да бъде от 5 до 10% от текста на един дисертационен труд, т.е. до около 8 страници. В тази насока трябва да отбележа, че автора Емрах Айкора е твърде пестелив. В увода отново прозира теоретичен анализ, за което има бележка в рецензията на проф. Д. Бърдарев. Ако докторанта беше изложил в увода своята концепция за идеята на изследването и да подреди изпозвания понятийния апарат с понятийния апарат на ТЕОРИЯТА НА СПОРТА, не би допуснал множеството смущаващи термини, спорни и дискуссионни постулати в следващите текстове на дисертационния труд. Независимо от това, в края на увода докторанта сполучливо обосновава актуалността на темата.

ПЪРВА ГЛАВА. Озаглавена е **„Теоретичен анализ и постановка на проблема”** – 51 стр. - представлява 32% от цялата разработка. В структурно отношение е изградена от седем параграфа. Те съдържат достатъчно задълбочен анализ на литературните източници, които носят информация по проблемите на изследването на ефекта от катеренето на закрито върху юноши, които водят заседнал начин на живот в Република

Турция – търсения, автори, хронология, тематика. Същевременно трябва да подчертая, че авторът е допуснал дисбаланс в обзора - пропуснал е голяма част от богатия теоретичен и практически опит на водещите в това отношение европейски страни, като Франция, Италия, Австрия, Германия и др. Обстоятелствата, че България и българските специалисти от 1985г. активно участват в развитието на световното катерене и това, че Емрах Айкора е докторант на НСА „Васил Левски” предполага автора да отдаде по-голямо влияние на научни, методически и практически приноси на българските специалисти към теорията и практиката на катеренето. Известно е, че повечето от изградените изкуствени катерачни стени в Р Турция са дело на български фирми.

В дисертационния труд, на стр. 40 е позициониран параграф I.6.Теоретични модели за промяна в поведението. Приемам ги с определени резерви – защото са цитирани голям брой автори, без да личи отношението на докторанта към техните научни достойнства или недостатъци; защото липсва достатъчно логична връзка с другите структури на дисертационния труд и донякъде на сложните словесни конструкции, които вероятно се дължат на особеностите на превода в контекста на научната стилистика.

В заключение относно първа глава на дисертационния труд следва да отбележа, че тя закономерно завършва с изложената постановка на проблема и авторовата хипотеза на изследването, които приемам за правилни.

ГЛАВА ВТОРА на дисертацията – Цел, задачи, методология, методика и организация на изследването е разработена в обем 19 страници. *Общата ми оценка е положителна.* Целта на изследването е в унисон с темата, изпълнението на планираните 5 задачи осигурява постигането на целта, а формулираните предмет и обект на изследването

намирам за правилни. Представената методологична основа е научно обоснована. Използвана е надеждна комплексна методика.

Анализът на резултатите е извършен в глава трета.

Общата ми оценка на анализа на получените резултати в глава трета е положителна.

Бележките които си позволявам да отбележа са:

- ✓ статистическите таблици са силно раздробени. В повечето случаи те могат да се обединят;
- ✓ анализът на получените резултати е сведен до тяхното статистическо представяне без вникването в някои скрити логики;
- ✓ похвален е факта, че докторанта се е съобразил с една основна препоръка на проф. Д. Бърдарев – за повишаване на доказателствената стойност на резултатите е допълнил резултатите от експертната оценка.

ОТНОСНО ИЗВОДИТЕ И ПРЕПОРЪКИТЕ

Въз основа на анализа докторант Емрах Айкора 7 извода и 3 препоръки. Общото ми становище е, че изводите в основната си част съответстват на поставените задачи и тяхното съдържание разкрива в достъпна степен, че изследователската хипотеза се потвърждава.

Първата част в първи извод според мен е излишен, защото се отличава с общопознавателен характер. Това е твърдо доказана през последното десетилетие тенденция на развитие на катеренето, която не подлежи на съмнение. Тази забележка се отнася и до 6 извод!

Първата препоръка е твърде тривиално формулирана. Би трябвало тя да се обогати с езика на съвременния маркетинг и реклама.

ОКОНЧАТЕЛНО СТАНОВИЩЕ НА РЕЦЕНЗЕНТА

В заключение, независимо от направените критични бележки и посочените слабости считам, че предложената дисертация за придобиване на ОНС „доктор” отговаря на изискванията на *Закона за развитието на*

академичния състав в Република България – чл. 6, ал. 3. и на Наредбата за придобиване на образователната и научна степен „доктор” в НСА „Васил Левски”. Дисертационният труд съдържа научни и научноприложни резултати, които представляват оригинален иновационен и потвърдителен принос в науката. Освен това дисертационния труд показва, че кандидатът притежава достатъчно задълбочени знания по специалността и способности за самостоятелни научни изследвания. По тези съображения с убеденост ще гласувам за присъждане на докторант ЕМРАХ АЙКОРА на ОНС „доктор” и приканвам останалите членове на научното жури за същото.

06.05. 2013 г.

Подпис: